

overført av den katolske kirke til det hellige tysk-romerske keiserrike, og er altså et universelt statsbegrep uten erkjennelse av nasjonalitets-idéen.

Den nye statsdannelse som etterhvert virkeliggjøres vil derfor umulig kunne innbefatte næringsfrihet. Dens økonomisk/politiske kjerne er helt klar: den planøkonomiske idé. Liksom de merkantilistiske tilstander fra før den franske revolusjon har vært i anmarsj siden flere decenniier tilbake med sin statsregulering og sin grovkornede såkalte realøkonomi, således har statens utvidede rolle funnet sitt teoretiske grunnlag i og med den moderne retning innenfor økonomisk teori som går under navn av planøkonomi. Denne teori har et utgangspunkt som befinner seg utenfor Grunnlovens idéverden: teorien forutsetter nemlig et i prinsippet planløst samfunn (se egen artikkel «Hvorfor planøkonomi?») og kommer derfor til erkjennelser og praktiske resultater som ligger utenfor forfatningens ramme. Fullmakslovene kan forsvares konstitusjonelt som midlertidige kriseforanstaltninger, men en statens i prinsippet permanente pris- og reguleringslov er forfatningsstridig (ikke etter gr. lovens bokstav i § 101, men helt avgjort etter en tolkning etter Grunnlovens egne prinsipper). (Se debatten i Stortinget om prisloven de første etterkrigsår. Senere har den planøkonomiske teori og de planøkonomiske tilstander blitt «normale» og en alminnelig resignasjon og materialisme har utbredt seg og godtatt den foreliggende virkelighet som den eneste mulige.)

I et Europas Forente Stater, som vil bli en enhetsstat, ingen forbundsstat, ifølge klare og gjentatte uttalelser på høyre hold innen EEC (Arbeiderpartiet tar på siste landsstyremøte skrittet fullt ut og erklærer seg for verdensstaten), vil de økonomiske eksperter i Bryssel få en avgjørende rolle å spille. Alternativet til maktfordeling og folkestyre, som kun kan eksistere i tradisjonell forstand som en del av nasjonalstaten, er nemlig enten anarki eller statsdiktatur. Det er vel ingen tvil om at det er siste alternativ som er aktuelt. Vi skimter allerede konturene til et mektig, sentralisert imperium som nødvendigvis må bli mer og mer autoritært. Flere og flere sider av det menneskelige liv i denne stat vil bli planøkonomisert og standardisert. Dens formål er nemlig makt. Det er nå engang en evig erfaring at den som har makt er tilbøyelig til å misbruke den (Montesquieu). Så lenge det ikke er noen grenser for denne maktkonsentrasjon (ved politisk maktfordeling), vil den nye stat utbre seg mer og mer på bekostning av individenes personlige frihet.

Dette skjer under dekke av frihandels-idéen. Det land som har gjort mest for denne idés virkeliggjøring, er England (kfr. handelstraktaten mellom England og Frankrike av 1860). Ikke noe annet land har hittil stått så bestemt på sin nasjonale suverenitet. De nasjonale grenser er ikke den egentlige hindring for internasjonal handel og samkvem. Tollgrenser og autarkisk handelspolitikk (kfr. Nazi-Tysklands handelspolitikk) skyldes ikke grensene, men mistilliten mellom nasjonene. Det er aggresjon og menneskeforakt å ville hoppe bukk over denne mistillit ved å radere vekk grensene. Fredens og det internasjonale samkvems veg er nå engang vanskelig å gå. Men det fører

ingen snarveg til internasjonal fred og økonomisk samkvem utenom den nasjonale suverenitet. Det blir i tilfelle en fred uten frihet inntil vi får en alles kamp mot alle (Hobbes).

Dette har helt til det siste vært alminnelig erkjent på alle ansvarlige hold (kfr. Folkeforbunds-pakten og FN-pakten). Europatanken og tanken om en Verdensstat (med en verdens-regjering og et såkalt verdens-«parlament») er utopisk og livsfarlig. Den innebærer en maktkonsentrasjon som er som ferdigsydd for den «rette mann».

Konklusjon.

Roma-traktatens idé bryter med alle linjer i norsk historie. Vår norske stat utgjør en enhet med indre sammenheng. Vi kan ikke forkaste en del av denne stat (suvereniteten) og beholde resten (friheten). Den må tas som et alternativ.

Næringsfrihet utgjør en viktig side av det nedarvede statsbegrep. Den står i uoppløselig avhengighet til alle andre sider av det samme statsbegrep.

Frihandel forutsetter næringsfrihet og nasjonal suverenitet.

Det nye statsbegrep er planøkonomisk og autoritært.

Norge må stå fast på sin grunnlovbestemte rett. Sin rett til selvstendighet og egen livsform. Liksom i 1814 da vi hadde hele Europa imot oss, må vi sette sannheten og retten over alt annet. Vi må ikke underskrive Roma-traktaten i noen form, hverken som fullt eller assosiert medlem. Som assosiert medlem må vi nok i virkeligheten som Hellas betingelsesløst godta Fællesmarkedets politiske bestemmelser.

Europas stormakter har ingen rett til å tvinge oss mot vår vilje inn i EEC ved hjelp av handelspolitiske trusler og rådgjerder. Nekter EEC å handle med et fritt Norge, avslører det bare sin aggressive tendens. Målet helliger ikke midlet. Da får vi heller stille oss ved siden av verdens nye, utviklede nasjoner.

— — —

P. S.

Da **Montesquieu** foretok sin politiske studiereise gjennom Europas land fra 1728 til 1731, kom han til slutt også til **England** hvor han oppholdt seg i to år. Her fant han noe oppsiktsvekkende nytt: Statens formål var borgernes frihet. Lovene og forfatningen hadde en annen **ånd** enn på Kontinentet. Det var ikke de styrendes **makt** de siktet mot, men størst mulig personlig **frihet** for den enkelte. Denne politiske frihet som han kalte den, var større i England enn noe annet sted (han hadde som bekjent også reist utenfor Europa og kjente antikkens statsforfatninger bedre enn sannsynligvis noen nålevende forfatter). Derfor måtte han spørre seg selv: Hva er hemmeligheten ved den personlige frihet i England? (De l'Esprit des Lois, livres II, III, V, XI — spesielt XI, chapitre VI). Svaret ble hans berømte lære om maktens tredeling. Egentlig er den ikke annet enn en skarp analyse av det eksisterende

engelske statsliv, og læren kunne like gjerne vært kalt læren om statsorganenes funksjonsfordeling.

Nøkkelordet i Montesquieus statsbeskrivelse er nemlig: den sosiale struktur. Alle fenomener har sin bestemte plass og funksjon innenfor denne struktur. Hele strukturen står igjen i relasjon til statens bærende prinsipper (forfatningen), nemlig via lovene. Studiet av samfunnet og det politiske system faller derfor sammen med studiet av lovene. Lovens **ånd** viser statens grunnprinsipp eller natur.

Statsorganene, den lovgivende, den utøvende, den dømmende makt, har òg sin bestemte og begrensede plass og funksjon. (Det er bare i statsdiktaturet en møter staten overalt). Her fant han den tekniske løsning på det politiske problem. Bare når de tre statsmakter i prinsippet ble holdt atskilt og fikk fungere etter sin bestemmelse, kunne staten **samtidig** spille sin rolle som stat og garantere individenes personlige frihet.

Den statsborgerlige frihet er sannelig ingen selvfølgelig ting. Hvis de 113 EEC-stortingsmenn, som sikkert alle føler varmt for friheten, plutselig skulle få i oppdrag å organisere en ny, fri stat, kom de ikke langt med sine varme følelser — hvis de ikke kjente Montesquieus lære.

I dag mer enn noengang siden middelalderen truer statsdiktaturet de gamle vesterlandske kulturland. At det kaller seg Velferdstaten endrer ikke noe ved realiteten. Planøkonomien er like gammel som statsdiktaturet selv. At planøkonomien nå er satt i system, endrer heller ikke noe ved selve saken (kfr. egen artikkel «Hvorfor planøkonomi?»).

Jeg er takknemlig for å få denne anledning til å kommentere et par punkter i min artikkel i Bedriftsøkonomien nr. 3:

1. Når jeg hevder at Roma-traktatens nye statsdannelse vil bli en **enhetsstat**, er det ut fra erkjennelsen av traktatens politiske grunnprinsipp. For å få øye på dette prinsipp er det tilstrekkelig å ta for seg Litra h i Målsettingsparagrafen (art. 2) som knesetter **harmonisering av medlemsstatenes nasjonale lovgivning** i den utstrekning det er nødvendig for Fellesmarkedets funksjon (se òg litra g og for øvrig hele artikkel 2).

2. En slik harmonisering kan ikke begrenses til det økonomiske område (et ubestemt begrep). Den økonomiske side er bare én side ved en sak (i Stortinget), nemlig fordi det økonomiske liv er en integrerende del av hele samfunnslivet. Det synspunkt som inneslutter alle andre i seg — nasjonale, økonomiske, kulturelle, sosiale, religiøse etc. — er det **politiske**. Derfor er det så viktig at spørsmålet om Norges tilslutning til EEC får en grundig **politisk** behandling og at de økonomiske synspunkter underordnes det politiske. For meg står det slik at det er her meningene divergerer.

3. Når norsk medlemskap for meg implikerer oppgivelsen av norsk suverenitet — som pr. definisjon er hel og udelelig — mens det ikke gjør det for andre, er det nettopp p.g.a. nevnte forskjell i betraktningmåte. Men viser ikke alene nødvendigheten av den nye § 93 i Grunnloven (som må ses i relasjon til § 1 — med hvilken den står i konflikt slik at vi har fått en forfat-

ning og dermed en stat som er kommet i strid med seg selv) at spørsmålet må ha noe med den nasjonale suverenitet å gjøre?

4. Særlig er jeg takknemlig for å få anledning til å begrunne siste punktum i min konklusjon: Europas stormakter har ingen rett til å tvinge oss mot vår vilje inn i EEC ved hjelp av handelspolitiske trusler og rådgjerder.

Den høye grad av industrialisering og internasjonal arbeidsdeling gjør det moderne økonomiske liv i hvert utviklet land meget sårbart for stabilitetsforstyrrende strukturendringer. Når det er oppstått en bestemt industri i Norge med Kontinentet som vesentlig del av sitt marked, er det i tillit til at den form for internasjonalt samliv som siden siste halvdel av forrige århundre har vært normen i Vesten og ellers i den siviliserte verden, i prinsippet vil bestå. Når en rekke land i egeninteresse bryter med denne norm og isolerer seg fra andre land ved en prohibitiv tollmur, er og blir dette et brudd på moralen for internasjonalt samliv. Det er her helt umøndvendig å spørre etter formålet for separasjonen (rent bortsett fra at målet som bekjent ikke heller er midlet). I internasjonal politikk har tiltak som dette både i teori og praksis vært bedømt som autarkisk, frihandelsfientlig handelspolitikk. Fordi om 6 land plutselig enes om en politisk idé, må de ikke tro de på et blunk kan endre lovene for internasjonalt samkvem. Fra et frihandels-synspunkt er og blir EEC et tilbakeskritt i historien. Det øker arbeidsdelingen innenfor et mindre område (på bekostning av større verdier), men det reduserer samtidig arbeidsdelingen i et større område. Dette forutsatt at EEC beholder sin høye ytre tollmur. Men gjør det ikke det, er det heller ingen i Norge som vil føle seg tvunget til å gå med.

Til slutt: Jeg har ikke hevdet at den nye enhetsstat i Europa er like om hjørnet. Min artikkel var et svar på bladets leder i nr. 2 hvor redaktøren etterlyste en vurdering i **prinsippet**. Jeg forsøkte derfor å beskrive Roma-traktatens idé i relasjon til det nedarvede, konstitusjonelle demokratiske stats-idé. Og jeg er enig med redaktøren i at det er det som dekker sakens kjerner: Hva skal være målet — siktepunktet — for norsk politikk i fremtiden?

— — —

Fra det moderne Italias historie.

Den korporative stats idé.

Italias samling til ett rike ble ikke fullført før i 1870 da Kirkestaten ble innlemmet i kongedømmet Italia og Rom ble hovedstad. Før den tid bestod landet av en rekke innbyrdes stridende stater med mer eller mindre despotiske styre. Kongedømmet Sardinia var en unntagelse.

Det politiske liv i det nye Italia ble organisert etter engelsk mønster. Men den politiske moral sto ikke på høyde med forfatningen. Inntil 1876,

da deputert-kammeret bare bestod av et Høyre og et Venstre, kunne det parlamentariske system så noenlunde fungere. Men fra da av løste kammeret seg opp i over et dusin smågrupper, hver under sin leder. Lederen bekjente seg som oftest til et bestemt partisyn, men hans tilhengere ble ikke holdt sammen av partibånd eller noe bestemt politisk program, men av håpet om at deres leder en dag skulle få en av porteføljene i kabinettet slik at de kunne høste direkte frukter av politikken. Ved å øke sin velgermasse og gå imot regjeringen ved alle anledninger kunne en leder håpe før eller senere å bli kjøpt av en statsminister med en utnevnelse til minister. Som minister var det bare hans mål å holde kabinettet ved makten så lenge som mulig slik at han og hans tilhengere kunne høste størst mulig personlig fordel. Likesom i Frankrike var regjeringen alltid en koalisjons-regjering bestående av partipolitiske ledere hvis tilhengere i deputert-kammeret var tilstrekkelig mange til å danne en majoritet. Koalisjonen ble ikke holdt sammen av noen felles politisk idé, ikke engang av partipolitisk naboskap, men alene av «den offentlige utplyndrings forenende makt».

Dette var Italia opp til 1. verdenskrig. Landet var knyttet til sentral-maktenes traktat-system, men en rent opportunistisk utenrikspolitikk like prinsipplos som innenrikspolitikken førte til at landet i 1914 fornekttet Tyskland og Østerrike som traktatpartnere og stilte seg avventende til 1915 da det gikk med i krigen på ententemaktenes side — mot løfte om territorial gevinst ved fredsoppgjøret. Denne hemmelige artikkel ledet som bekjent til sammenstøt mellom den prinsippfaste president Wilson og de engelske og franske forhandlere i Versailles. Italias innsats i 1. verdenskrig var likesom i 2. verdenskrig meget svak. Det har i det hele vært et karakteristisk trekk ved det moderne Italias utenrikspolitikk at det har hatt ambisjoner og mål og gjort krav på å få spille en stormaktsrolle — langt utover sine nasjonale forutsetninger.

FASCISTENE OVERTAR

Etter 1. verdenskrig kom landet ut i store økonomiske og politiske vanskeligheter. Italienerne var dypt skuffet over den behandling landet fikk av de andre seierherrene. At svakheten lå i landet selv, næringsvegene, befolkningens fattigdom, dens uvitenhet, politiske umodenhet osv. hadde de liten sans for. Regjeringen fikk ta skylden. Uvilligheten til å se vanskene i øynene førte til stadig sterkere inflasjon. Arbeiderne som fant at levekostnadene oversteg lønnen mer og mer, tok sakene i sin egen hånd. De ikke bare satte i gang storstreiker, men industriarbeidere overtok ledelsen av mange fabrikker. Det tallrike landarbeider-proletariatet grep til brannstiftelse og vold for å oppnå utdeling av jord fra godsene. Vinteren 1919—1920 hadde regjeringen ikke lenger situasjonen under kontroll. Sosialistpartiet fikk stadig

flere tilhengere og man talte åpent om å innføre sovjet-systemet (arbeider-råd) i Italia.

Da kom reaksjonen. Ikke alle italiencere sto som hjelpeløse tilskuere til utviklingen. Fascistene med sin leder Mussolini, opprinnelig sosialist og fagforeningsleder, fikk nå sin store sjangse. I 1912 var Mussolini blitt redaktør av sosialistpartiets fremste avis, Avanti, men var blitt avsatt fra stillingen i 1914 da han ivret for at Italia skulle gå med i krigen på ententemaktenes side, mens partiet var imot krigsdeltagelse. I mars 1919 startet han fascist-bevegelsen, egentlig en kampgruppe. Mussolini hadde på det tidspunkt ingen klare politiske idéer. Hans program var rent negativt, kamp mot det bestående. (Tidligere hadde han hørt til de ytterliggående sosialistene, syndikalistene, en fransk bevegelse som ville tilrive seg makten ved utenomparlamentariske midler.)

Den økonomiske og politiske krise var som bestilt for Mussolini. Han valgte ikke side før krisens klimaks var passert. Da bestemte han seg for «ciendomsrett og autoritet». Gatekampenes tid begynte. Regjeringen og arbeidsgiverne fikk plutselig en uventet alliert i kampen mot de røde. Denne allierte skulle ta seg bedre betalt enn noen ventet. Svartskjørtene var snart ikke bare gatens seierherre (subsidiert av de høye klasser), men gikk over til å kreve en mer energisk regjeringsmakt som kunne skape en sterk, handledyktig stat. Høsten 1922 krevde Mussolini at statsministeren, Facta, skulle utskrive nye valg. Facta nektet; fascistene foranstaltet en parademarsj fra Neapel til Rom. Regjeringen tilbød Mussolini statsminister-posten. Mussolini dannet ny koalisjons-regjering med fascistene som medlemmer. I og for seg ikke noe oppsiktsvekkende i Italia. Han var imidlertid bestemt på å få en ende på småpartiene og mindretalls-parlamentarismen. En ny valglov medførte at $\frac{2}{3}$ av plassene i deputert-kammeret gikk til det største partiet. Ved valget i 1924 tok fascistene ingen sjangse. De klarte ved skjærmysler og refusering av stemmesedler å oppnå nesten $\frac{2}{3}$ av stemmene. Da de allerede hadde Senatets støtte, var nå parlamentet i deres hender. Fascistene skulle beholde makten i den italienske stat i over 20 år.

For første gang i Europa fikk vi ett-parti-staten. Det gamle statsapparat ble ikke kastet overbord, men administrasjonen og partiet ble så innfiltrert i hverandre at de ikke lenger kunne ses isolert. Over de 10 000 lokale partiavdelinger sto distrikts-føderasjonene. Sekretariatet for disse ble valgt av partisekretariatet, som igjen ble valgt av føreren, il Duce. Det Fascistiske Storråd sto på toppen av pyramiden. Dette var landets virkelige regjering. Mussolini presidere i rådet og hans vilje var høyeste lov. Statens bærende prinsipp var en mystisk persondyrkelse som vi her ikke kan komme nærmere inn på.

Vi skal kun studere én side ved den fascistiske stat: den korporative.

Den korporative stat skulle være fascistenes løsning på det sosiale og det parlamentariske problem. De store næringsorganisasjonene ble etterhvert gjort delaktige i statsstyret og den praktiske politikk. Formålet var en integra-

sjon eller forening av nasjonens politiske og økonomiske liv. Derved skulle motsetningen mellom arbeidsgivernes og arbeidernes organisasjoner, som var den dypeste årsak til de politiske kriser, forsvinne. Systemet hadde for en del den sosialistiske syndikalisme som forbillede. Den syndikalistiske doktrine innebar at de store fagforbund skulle delta direkte i regjeringen, senere erstatte den tradisjonelle regjeringsmakt helt.

Før fascistene fikk regjeringsmakten i 1922 hadde de allerede dannet egne fagforeninger i opposisjon til de sosialistiske. Snart ble alle arbeidere tilsluttet fascistiske fagforbund kollektivt. I 1925 fikk den fascistiske landsorganisasjon en rettet til å forhandle på vegne av arbeiderne. I samme periode ble arbeidsgiverne organisert i en Industriherrenes arbeidsgiverforening. En ny lov om kollektive avtaler satte i 1926 disse organisasjoner under statskontroll. Streik og lock-out ble ulovlig og obligatorisk voldgift innført. I 1927 ble hele næringslivet, dvs. alle yrker og profesjoner, organisert i 9 landsorganisasjoner, nemlig for handelen, industrien, bank- og forsikring, og jordbruk (1 for arbeidsgiverne og 1 for de ansatte). Den 9. landsorganisasjon var for personer i de såkalte frie yrker, leger, lærere, sakførere etc.

Representantene for disse organisasjoner, arbeidsgiverne og de ansatte (arbeidere og funksjonærer) hver for seg, forhandlet seg frem til individuelle standardavtaler i hver bransje. Således ble lønsspørsmål, arbeidstid, trykdeordninger etc. avgjort. Uavgjorte spørsmål gikk til Arbeidsministeren og om nødvendig til voldgift.

I 1928 fikk landsorganisasjonene sammen med visse humanitære og kulturelle organisasjoner rett til å velge 1000 kandidater til deputertkammeret. Fra denne listen plukket det fascistiske stortråd ut 400 representanter som ble forelagt velgerne som den offisielle valgliste, den eneste liste overhode.

I 1930-årene ble den korporative stats annen del organisert. Det ble dannet 22 næringsorganisasjoner som på hver sitt område (tekstil, kjemisk industri, bank- og forsikring, jordbruk, fiskeri etc.) dekket hele produksjonen fra råmaterialene til de ferdige produkter. Hver næringsorganisasjon hadde et styre med Mussolini som president, noen fascistiske embetsmenn og representanter for arbeidsgiver- og arbeiderorganisasjonene innenfor området som styremedlemmer. Styrene for de 22 næringsorganisasjonene utgjorde Næringsorganisasjonens Nasjonale Råd som igjen hadde en eksekutiv-komitè. Denne besto dessuten av ekspedisjonssjefer og medlemmer fra det fascistiske stortråd.

Dette veldige organisasjonsapparat hadde til enhver tid oversikten over samfunnets økonomiske liv, og gjorde det mulig for fascistene å regulere og kontrollere priser, lønninger og dividender, produksjonens avkastning, eksport-handelen, valutarasjoneringen etc. (det hele var som et gigantisk rasjonerings-system) — samtidig som den private eiendomsrett til bedriftene bestod formelt. Altså en gjennomført form av moderne planøkonomi.

KONKLUSJON

For en våken iakttagelse vil infiltrasjon av næringslivets mektige organisasjoner i statenes politikk være et fenomen som ikke fikk sin ende med den fascistiske stat (den nazistiske foreviste som bekjent et enda mer grandioøst eksempel på «privat-økonomisk» planøkonomi). I moderne fransk politikk taler man ofte om fenomenet, gjerne i forbindelse med den keynesianske doktrines seier i departementene. (At det likevel er en vesensforskjell mellom en totalitær stat og en stat av maktfordelingsstruktur, er en annen sak.) I Norge har vi i etterkrigstiden vært vitne til hvordan representanter for næringsorganisasjonene tilkalles til regjerings-konferanse eller får anledning til å komme med skriftlig uttalelse før viktige politiske avgjørelser tas. (Dette har også sammenheng med at staten har tatt på seg oppgaver den tidligere ikke hadde, først og fremst i den økonomiske politikken.) Landsorganisasjonens innflytelse er av enda mer direkte art.

Hele denne utvikling fører til at det politiske ansvar flyttes fra de konstitusjonelle instanser til politisk uansvarlige instanser. Utviklingen er direkte ønsket på flere hold. Den innebærer en større mulighet for politisk kontroll og planlegging av det økonomiske liv. (At regjeringen søker råd er i og for seg naturlig, men det tenkes her på det politiske pressorganisasjonene får anledning til å øve.) Pris- og lønnspolitikken er det svakeste ledd i Arbeiderpartiets planøkonomi. De store organisasjoner er ikke under kontroll og presser stadig lønninger og priser i været. Den norske kronens verdi er i dag bare 18 % av hva den var i 1935 da Arbeiderpartiet kom til makten, og inflasjonen fortsetter stadig.

I Fellesmarkedet vil den korporative stat dukke opp igjen i ren skikkelse. Når nasjonalstatene forsvinner, forsvinner også de politiske partier. Hvilke partier skulle for øvrig kunne romme så uensartede folkegrupper som den nye enhetsstat vil inneslutte? Kampen mellom partiene vil bli erstattet av kampen mellom næringsorganisasjonene. På en eller annen måte må interesse-motsetningene gi seg uttrykk, og hvilken annen form kan tenkes enn de kollektive næringsorganisasjoner? (At hele menneskelivet derved gjennommaterialiseres er en annen sak. Politikk blir bare kr. og øre, ikke idéer.) Vi vil med andre ord få en felles jordbruksorganisasjon for hele Europa, en felles bankorganisasjon, en felles handelsorganisasjon osv. osv. Kampen mellom arbeidere og arbeidsgivere (kapitaleiere) vil fremtvinge statsdiktaturet. Problemene løser seg jo ikke av seg selv. Den engelske statsfilosof Hobbes' teori vil vise sin riktighet: bare den sterke stat kan under slike forhold hindre en alles kamp mot alle.

For å vise at dette er en realistisk vurdering av de politisk-økonomiske utsikter i Fellesmarkedet, siteres fra april-nummeret av Økonomisk Revy (Nr. 4, 1962) tidsskrift utgitt av den norske bankforening:

«— — — Selv om det er lite trolig at det norske bankvesen vil få så meget føling av Fellesmarkedet, kan bankene indirekte komme til å føle nød-